

Mülki İdare Konusunda Mustafa Çetin ile Röportaj

Röportaj: Dr. Selim ÇAPAR

Mustafa ÇETİN
(Yönetim Kurulu Üyesi)

1974'te Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1979-1985 yılları arasında sırasıyla Hadım, Akçakale ve Pasinler Kaymakam ve Belediye başkanı olarak görev yaptı. 1985-1996 yılları arasında İçişleri Bakanlığı'nda Mülkiye Başmüfettişi, Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı, Bakan Müşaviri ve Bakanlık Genel Sekreterliği görevlerinde bulundu. 1996-1999 yılları arasında Gümüşhane Valisi, 1999-2000 yıllarında İçişleri Bakanlığı APK Kurulu Başkanı, 2000-2002 yılları arasında Merkez Valisi, 2002-2007 yıllarında Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı olarak çalıştı. Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı iken önce Basın İlan Kurumu Genel Kurul, ardından Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerini de yürüttü. 2007-2011 yılları arasında ise Uşak Milletvekili olarak TBMM'de görev yaptı. Mustafa Çetin, Temmuz 2011'den itibaren Ziraat Bankası Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Sayın valim, öncelikle bu röportaj talebimizi kabul ettiğiniz için dergimiz adına çok teşekkür ediyorum. Siz 1974 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olduktan sonra Mülki İdare Amirliği mesleğine girdiniz. Hangi duygu ve düşüncelerle bu mesleği seçtiniz? O dönem itibarıyla nasıl bir mesleki ortam ile karşılaştınız?

Bizim mesleki dergimiz olan İdarecinin Sesi'ni düzenli olarak takip ediyorum. Derginin her geçen gün hem teknik olarak, hem içerik olarak kalitesini artırdığını görmekten de memnuniyet duyuyorum. Dergi, adı üstünde bizim sesimiz. Sizlere, Dergimize ve Derneğimize başarılar diliyorum.

Birçok kişinin aksine ben mülki idareye çok isteyerek girdiğimi söyleyemem. Mülki idare, hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra benim aklıma gelen ilk tercihim değildi. Ama mesleğe girdikten sonra, iyi ki mülki idareyi tercih etmişim veya burası bana kısmet olmuş, dedim. İyi ki kaymakam olmuşum diye çok defa iftihar etmişimdir. Mülki idareye

iktisap ettiğim 1976 yılı sonları göz önüne alındığında, o yıllar itibarıyla ülkenin hem genel yönetimi, hem taşra yönetimi için mülki idare çok daha önemli bir konumdaydı. Mülki idare amirlerinin toplumdaki algısı bugüne göre daha olumluydu. Hem mülki idareden beklenen çok şey vardı, o yıllarda.

Burada bir düzeltme yapalım. **Mülki idare, aslında meslekten öte bir nitelik taşır.** Yöneticilik, insanların maişetini temin ettiği herhangi bir meslek ve zanaattan çok daha öte bir mefhumdur. Mülki idare bunun ötesindedir. Bir anlamda ülke yönetiminin içinde olduğunuzu hissedersiniz. Mülki idarede olduğunuz sürece ülke yönetiminin bir parçası

olursunuz. Bir anda kaptan köşkünde hissedersiniz, kendinizi. Böyle bir tatmin sağlar ve gerçekten kuruluşu itibarıyla de öyledir. Bunun en güzel tarifi İl İdaresi Kanunu'nda verilmiştir, hem kaymakamlar açısından, hem valiler açısından. Valiler hem devletin hem hükümetin temsilcisi, kaymakamlar hükümetin temsilcisidir. Yani siz orada hükümete, tabi ki bu önemlidir. Bu mülki idarenin yüklendiği görev ve sorumluluklar bakımından önemlidir. Hem kişinin taşıdığı misyon bakımından önemlidir, hem de ülkenin gelişmesi ve kalkınması refah ve saadeti için de çok önemlidir.

1970'li yılların ikinci yarısından itibaren aslında Türkiye zorlu yıllara girmiştir. Biliyorsunuz 12 Mart muhtırasından sonra nispî bir sükûnet dönemi yaşanmıştı. 1976 yılından sonra ise Türkiye'de öğrenci hareketleri olarak başlayan ve giderek tüm ülke sathını kapsayan terör ortamının ayak seslerinin de gelmeye başladığı bir dönem yaşanmıştır. 1976 yılı sonrasında, 1980 askeri müdahalesine giden çok kanlı, çok zorlu, çok acılı, iyi anılarla dolu olmayan yıllar vardır. Bu arada mülki idare de ülkenin içinde bulunduğu bu şartlardan, bu olumsuzluklardan mutlaka etkilenmiştir. O dönem idareciler için de zor yıllar olmuştur. Çünkü idarecilerden beklenen, toplumsal gelişmenin, kalkınmanın sağlanması iken, mülki idare amirleri mesaisinin büyük bir bölümünü, özellikle anarşi ve terör olaylarına yönelik kullanmıştır. Acı olaylar yaşanmıştır. Ülkemize Allah bir daha o günleri göstermesin.

İlçelerde hem Kaymakam hem de Belediye Başkanlığı yaptıktan sonra Mülkiye Teftiş Kuruluna geçtiniz. Sonra

vali olarak atandınız. Bu görevleriniz sırasında nasıl bir mülki idare tablosu ile karşılaştınız?

Ben mülki idareye girdikten sonra, zaman içinde kaymakamlığın, valiliğin, mülki idarenin ülkeye ilişkin o yıllar itibarıyla ne kadar önemli olduğunu fark ettim. Bu görevin taşıdığı önem sebebiyle de çok doğru insanlar tarafından yürütülmesi gerektiğini değerlendirdim. O dönemde ben, mülki idareyle ilgili ne kadar yayın, makale, araştırma varsa hepsini okudum. Kanaatim şuydu, mülki idare gerçekten çok önemlidir. O günkü idareciler de öyle hissediyorlardı. Hem mesleğin önemli olduğunu hissediyorlardı, hem de kendilerinin de önemli görev ve sorumluluklar taşıdıklarına dair bir misyona sahiptiler. Bu anlamda **mülki idarenin kuruluşuna gittiğimiz zaman, mülki idare mesleğinin bir tür adanmışlık mesleği olduğu anlaşılmaktadır.** Yani maişetin temin edildiği değil, gerçekten ülke yönetiminin bir parçası olduğu karar verir konumunda olduğunuz bir meslektir. Üzerinde çok ciddi sorumluluklar olduğunu idrak ettikten sonra, iyi ki mülki idareyi tercih etmişim diye düşündüm.

Tabi ki, mülki idarenin içerisinde bulunduğu büyük sorunlarda vardı. Mesela diyelim ki siyaset kurumuyla ilişkiler. Belki bugün nispi bile olsa halen gerilimler yaşanıyor. Ülkedeki siyasi ortamın gerilimlerin o yıllarda yüksek olması, sokakların yeterince güvenli olmaması, koalisyon hükümetleriyle ülkenin yönetiliyor olması, mülki idare açısından çok zorlu yıllar olmasına sebep olmuştur. Ama her şeye rağmen, o zaman hükümetlerin mülki idareye bakışı da bizim baktığımız gibiydi. Başka bir ifadeyle, hükümetler de vali ve

kaymakamların önemli olduğunu düşünüyordu.

O dönemde belediye başkanlığı bizim için arızı bir şey olmuştur. Malum bizim mesleğimizin üzerinde yeterince görev ve sorumluluk var. Bir de buna belediye başkanlığı ekleniyor. Belediye bizim mesleğimizin bir parçası değildi. Malumunuz, 12 Eylül 1980 askeri darbesi olunca, o günkü yönetim ülke genelinde çok küçük istisnalarla belediye başkanlıklarını mülki idare amirlerine emanet ettiler. Dolayısıyla belediye başkanı olarak da görev yaptık.

Orada şunu gördüm; mesela vali ve kaymakamlar bir tür aracı konumundaydı. Vatandaşın gelen talepleri yönetime aktarmak, valilik makamına aktarmak, bakanlıkların ilgili il müdürlüklerine aktarmak işlevini üstleniyorlardı. Ama kaymakamların ilçelerde icra yapacak bir gücü yoktu. Yani ilçelerde paranız yok, yeterince araç gereç yok, yeterli ve yetkin personel yok. Bu yüzden, belki güvenlik devlet toplum ilişkilerinin iyileştirilmesi gibi alanlar dışında, kalkınmaya yönelik olarak mülki idare amirleri çok fazla çok arzu ettikleri halde, bir etkiye sahip değillerdi. Köylere hizmet götürme birlikleri, çok yaygın değildi.

O yıllarda bir ara sol iktidar olmuştu. Bu koalisyon iktidarı, sürekli kooperatiflerin kurulmasını teşvik ediyordu. Her meselede kooperatif kuralım fikri öne atılırdı. Belediye başkanlığı yapıyorduk, mesela kooperatifler eliyle piyasa düzenlensin, fiyat kontrolleri yapılsın, deniliyordu. Bunlar zorlama şeylerdi, hiçbir zaman da verimli olmamıştı. Yani bu şekilde yokluk ve kıtlıklarla sürekli olarak başa çıkmak mümkün değildi. Bu yıllarda gerçekten ülke olarak çok ciddi yokluk ve darlıklar yaşadık. Kuyrukların bol olduğu, mazot kuyrukları, tüp kuyrukları, yağ kuyrukları, şeker kuyrukları gibi, bir dö-

nem de yaşadık. Hakikaten üzerinde durup konuştuğumuz mülki idarenin zor yıllarıydı. O zor yıllardan mülki idare, bugün insafla hakkını teslim etmek gerekir ki, başarıyla çıkmıştır.

Meslek açısından, bu yılların böyle özelliklerinden kaynaklanan sıkıntılara rağmen, itibarını kaybeden idareci arkadaşlarımız olmamıştır. Mülki idare bu dönemi, büyük çapta hasarsız ve saygınlığına gölge düşürmeden atlatmayı başarmıştır. O dönemde biz mazot fişi dağıtıyorduk, benzin fişi dağıtıyorduk. Dolayısıyla belki de **o yılların ülke olarak sansız atlatılmasında mülki idarenin çok büyük payı olmuştur. Bununla da, bütün mülki idare amirleri gurur duyabilirler.**

Daha sonra meslek içinde, kaymakam olarak teftiş vermeye başladık. Hem belediyede, hem mülki idarede mülkiye müfettişlerini daha yakından tanımak onların hangi konularda, nasıl teftiş yaptıklarını görmek, raporlarını okumak ve o raporlara cevap vermek bu işleyiş hakkında bilgilendirici oldu. O zaman bana teftiş, mesleğin bir üst aşaması olarak göründü. Bunun için tam altı yılını doldurur doldurmaz, hiç vakit geçirmeden mülkiye müfettişliğine müracaat ettim.

1985 yılında Pasinler Kaymakamı iken müfettişliğe müracaat ettim ve aynı yıl ağustos ayında da mülkiye müfettişi olarak göreve başladım. Müfettiş olunca bu sefer kaymakam olarak yaptığınız işlere müfettiş olarak yeniden baktık. Belki burada gülümseyerek söyleyeyim, ilk hissettiğim şu oldu: “biz kaymakamlıktayken iyi ki başımız belaya girmemiş”. Müfettişlerin teftiş alanı genişti. Denetlemedikleri hiçbir alan yoktu. Dolayısıyla şöyle bir denge tutturduk; hem denetimden beklenen görevi layıkıyla yapmak, hem de mülki idarenin ve denetlediğiniz yerlerin içinde bulunduğu

zorlukları göz önünde bulundurmak. Teftişte hep dengeli bir tutum almaya çalıştık.

“Gideyim çok fazla tenkit ve eleştiri yapayım”, böyle bir gayret içinde olmadım. Teftişlerde gerekli gördüğümüz eksiklikleri, teftiş ettiğimiz mülki idare amiri arkadaşlara yardımcı olmaya çalışarak ifade ettik. Mülkiye müfettişliği, mülki idarenin tüm görev alanını kapsıyordu: Eğitim, sağlık, il özel idaresi, asayiş, çalışma hayatı, kalkınma, gelişme, halkla ilişkiler, gibi. Dolayısıyla kaymakamların içinde bulundukları şartları da hiç göz ardı etmedim. Denetim-

Hükümet valileri seçerken çok titiz davranıp, valilerine güvenip, valileri kendisinden bir parça gördüğü sürece, o güveni valilerine duyduğu sürece, bundan ülke kazançlı çıkacaktır.

lerde biz de kendi tecrübelerimizi daha çok genç arkadaşlarımıza aktarmaya çalışarak, bir yandan teftişin eğitici yönünü de öne çıkarmaya gayret ettim.

Teftişin kaymakamlıktan bir farklı boyutu olarak, mali alanlarda da akçalı alanlarda da denetim yapmayı öğrenmiştik. Kaymakam iken bu konuda yeterli bir bilgiye sahip değildik. Gerçi staj döneminde, müfettiş yanında refakat yaptık. Ama kısa bir dönem içinde ve asli bir iş

gibi görülmediği için o sürede pek konuyu anlayamadık. Esas müfettiş olduktan sonra, yanında refakatte bulunduğumuz müfettiş abilerin yardımıyla mali konuları nüfuz edince, o alanda da kendimize yeni bir boyut kattığımızı gördüm. Teftiş biraz daha yukarıdan bakmaya imkân veriyordu.

Ama müfettişlerin üzerinde şöyle bir algı var: Müfettişler hep tenkit eder. Müfettişler bir tür icraatın engelleyicisi gibi görünür. Eğer bu görüntü doğruysa, burada kusur müfettişlerdedir ya da uygulanan teftiş sistemindedir. Bu noktada şunu itiraf etmek lazım: İlk teftişe girdiğim yıl müfettişlerin üzerinde çok çok fazla yük olduğunu, müfettişlerin çok farklı alanlarda çok kapsamlı raporlar yazdıklarını, bunun için gerektiğinde hafta sonları ve gece yarısına kadar çalıştıklarını gördüm. Bunu da hatta o zaman ki kendi ifademle “insan haklarına aykırı bulduğumu” da söylemiştim.

Günümüzde akçalı denetim yapmıyor müfettişler. Dolayısıyla teftişte büyük zaman alan belediye ve il özel idareleri, ilçe özel idareleri köylere hizmet götürme birliklerinin teftişiydi. Teftişin %85’ini kapsayan mali denetim sebebiyle, aslında mülki idare amirlerinin hizmet ve icraatının denetlenmesi için çok zaman ayırması gerekirken, buna zaman ayıramıyordu.

Daha sonra kısmet oldu, teftiş kurulunda başkan yardımcılığı da yaptım. O dönemde teftiş kurulunun kendi içinden de mülki idarenin teftişini gördüm. Aslında mülki idarenin Anayasa ve kanunlara bağlı olarak çalıştığını gördüm. Burada çok büyük bir sıkıntı yoktu. Mülki idareden kaynaklanan, mesleği, ülkenin kamu yönetimini, devleti vatandaş karşısında mahcup düşürecek bir şeyi olmadı, mülki idarenin. Bu tür olaylar olsa bile çok münferit

kalmıştır ve birçok mülki idarenin toplumdaki algısını değiştirmemiştir. Mülki idare amirleri hep pozitif, toplumda saygınlık sahibi olmuşlardır. Meslek içinde de hemen hemen hiçbir olumsuzluğu içinde barındırmayacak ve bunu duyuracak güven derecesine sahip olduğunu gördüm. Bu olumlu bir unsur olarak kaydedilmelidir.

O dönem (80'li yıllar) kaymakamların yabancı dil eğitimine yöneltilirip yurt dışına gönderildiği yıllar oldu. Kaymakamlık mesleğinde insan kalitesi ve emeğin kalitesi yükselmiş oldu. O zamanda da tabi üzülmediğim şu oldu. Biz kaymakamların eğitimlerini artırdık yurtdışına yolluyoruz filan ama kaymakamlara o bilgi ve birikimlerini hayata geçirecek fırsat imkânları vermiyoruz. İlin yatırımları, ülkenin yatırımları merkezden Ankara'dan planlanıyor. Bu sebeple kaymakamlara hiçbir şansın verilmediğini gördük.

Burada şunu ifade etmek lazım. **Ben altı yıl kaymakamlık yaptım.**

İl koordinasyon kurulları dışında, il özel idarelerin bütçelerinin yapımında kaymakamların hiç davet edilmediğini gördüm. Ben 1996 yılında Gümüşhane Valisi olduktan sonra, o ilde valilik yaptığım süreçte kaymakam arkadaşları il özel idaresinin bütçesinin yapıldığı toplantılara sürekli çağırdım. Çünkü kaymakamlar gidip daire müdürlerine ilçenin sıkıntılarını anlatmaya çalışacak. İl genel meclisinde kaymakamların oyu yok ama ilçesinin sorunlarını birinci elden valinin başkanlığında toplanan il genel meclisinde dile getirmeleri fırsatını verdim. İlçenin yatırımlarının önceliklendirilmesine dair bir rolü verdim. Kaymakamların yeterince bu manada sahiplenilmediğini gördüm. Ayrıca valilik yaptığım yıllarda tayini çıkan kaymakam arkadaşlara ben sürekli veda yemekleri verdim. Küçük hediyeler aldım, o ili hatırlamaları için küçük anılar verdim. Onları teşvik ettim, cesaretlendirdim. Onlara güven verdim. Onlarla bütünleştik. Mademki kaymakam-

lık mesleği devam ediyor, bugünkü vali arkadaşlarımıza da kaymakamlarına sahip çıkmaları gerektiğini hatırlatmak isterim. Bunun altını çizmek isterim. **Kaymakamlık eğer varlığını sürdürecekse, ülkenin hizmetinde bulunacaksa hem hükümetlerin hem valilerin kaymakamlarına sahip çıkması gerektiğini düşünüyorum.**

İfade etmem gerekir ki, Gümüşhane Valisi iken valilik kurumunun ülke için çok önemli olduğunu idrak ettim. Bugün valilik yönünden bu görüşüm değişmiş değildir. **Hükümet valileri seçerken çok titiz davranıp, valilerine güvenip, valileri kendisinden bir parça gördüğü sürece, o güveni valilerine duyduğu sürece, bundan ülke kazançlı çıkacaktır.** Bugün yaşadığımız sorunlar, gerek Güneydoğudaki çok ciddi terör olayları ile mücadele, gerek kalkınma çabalarının, hükümet planlarının, kalkınma planlarının uygulanması, devlet-toplum ilişkilerinin sağlıklı kurulması, taşra yönetiminin başırası için, velhasıl ülkenin hayrî bakı-

mından hükümetler valilere, mülki idare amirlerine sahip çıkmalı, güvenmelidir. En ufak bir şikâyetle hemen alıp infaz etmemelidir. Medya böyle konularda işin doğrusunu teşhis etmeden, konuya yaklaşmamalıdır. İdareciler böyle haksız yere çok hırpalanmamalıdır.

Valilik görevi sonrası İçişleri Bakanlığı APK Kurulu Başkanı, Merkez Valisi ve Başbakanlık Müsteşar Yardımcılığı görevlerinde bulundunuz. Devletin işleyişi hakkında çok ciddi tecrübeleriniz oldu. Bu bağlamda merkezi bir konumdan bakıldığında, devletin işleyişi ve taşra teşkilatının yönetimi konusunda mülki idare hakkında düşünceleriniz hangi yönde gelişti?

APK Kurulu Başkanı olduğum zaman, ben daha öncede teftiş kurulunda başkan yardımcısıydım, dolayısıyla merkez teşkilatı konusunda tecrübelerim vardı. Ancak başkanlığım sırasında müsteşarlık makamı ve bakanlık makamı ile daha doğrudan daha yakın çalışma imkânım oldu. Olumlu ve olumsuz bazı gözlemlerim oldu. Olumsuz anlamda, bizim aslında kendi yönetimimizi çok sistemleştiremediğimizi gözlemledim. Şöyle ifade edeyim; bakanlar seçilmiş kişilerdir ama bakanlıklar kamuya ait kurumlardır. Bakanlıkların böyle çok tutarlı, çok rasyonel bir sistemle yönetilmediğini gördüm. Daha çok kişilere göre değişiklik gösterebilir olduğunu gördüm. Hâlbuki kurumlar öyle

olmamalıdır. Elbette bir bakan geldiği zaman o bakanın siyasi görüşü, üslubu, o hükümetin politikaları uygulanır. Bunlar o bakanlığa yansır ama orada müsteşarlık makamı vardır. Ancak müsteşarlara göre değişebilecek yönetim anlayışları ortaya çıkmaktadır. Yani çok böyle tutarlı, oturmuş bir sisteme sahip olmadığımızı ifade etmek isterim. Bakanlık merkezlerinde bürokratik tercihlerden tutun da, mevzuat düzenlemelerine, bakanlık merkezindeki birimlerin birbirleriyle münasebetlerine kadar daha rasyonel daha iyi işleyen, daha etkili yönetimlerin kurulabileceğini düşünüyorum.

Taşra, bakanlığa şöyle bakar: “Adamlar oturmuşlar Ankara’da, taşrada neler olup bittiğinden haberleri yok, oradan ahkâm kesiyorlar.” Bakanlıktan ise şöyle görünür: “Bu taşra ufak, lüzumsuz işlerle uğraşılıyor ama biz memleketin büyük meselelerini omuzlamış götürüyoruz.” Yani bakanlık merkezi, kendini çok fazla önemser ve taşrayı da böyle yeterince kendisini anlamayan böyle ufak işlerle uğraşan bir yapı olarak görür. Taşra ise Bakanlığa, bu bakanlıktakiler hiçbir şeyden anlamıyor diye bakar. Hâlbuki burada aslında her iki tespitin de, her iki şikâyetin de bir ölçüde haklılık payı vardır. Ben şunu düşünüyorum, sadece İçişleri Bakanlığında değil, tüm bakanlıklarda müsteşarlar, genel müdürler zaman-zaman taşraya gitmelidirler. Valileri ziyaret etmelidirler. Taşradaki sendikalar, özel sektör temsilcileri ve meslek kuruluşları ile bakanlık merkez bürokrasisi birlikte toplantılar yapmalı, buluşmalar yapmalıdır. Bu toplantılarda meslek örgütleri, sendikalar, kooperatifler, gibi kuruluşların hepsi hükümete, Ankara bürokrasisine birinci elden kendi sorunlarını kendi meselelerini anlatabilmelidir. Her ilde belki yılda iki defa böyle özel sektör ve

kamunun buluşmaları sağlanabilir. Bunun çok yararlı olabileceğini düşünüyorum. Belki bu sağlanırsa ülke yönetimiyle taşra yönetiminin daha iyi iletişimi ortaya çıkar. Sorunların merkeze daha rahat ve dolaysız olarak iletilmesi ve daha çabuk çözüme kavuşturulması sağlanır. Merkezin de her alanda, her sektörde daha doğru bilgiye sahip olması açısından bunun çok yararlı olacağını düşünüyorum.

2007-2011 yılları arasında Uşak Milletvekili olarak TBMM’de bulundunuz. Bu siyasi tecrübeniz esnasında Mülki İdareyi farklı bir konumda izleme ve değerlendirme fırsatınız oldu. Bu konudaki düşüncelerinizi bizimle paylaşır mısınız?

Bu soru biraz önceki soruyla da dördüncü soruyla da ilişkili orada başbakanlık müsteşar yardımcılığı döneminde bazı tecrübelerim oldu onu da doğrusu dergimiz vasıtasıyla meslektaş ve kamuoyuyla da paylaşmak isterim.

Başbakanlık, ülkede kurumlar arası koordinasyonu sağlayan tek yönetim makamı ve yeridir. Çünkü Başbakanlıkta iken gördüm ki; iki veya üç bakanlığın arasındaki bir mesele nin Başbakanlık devreye girmeden çözülmesi mümkün değildir. Türkiye’de her kurum, her bakanlık, ayrı birer dünya ve birbiriyle bağlantısı olmayan alanlar oluşturuyor. Aralarında ancak Başbakanlığın güçlü koordinasyon iradesiyle koordinasyon sağlanabiliyor.

Bu tespit, doğrusu Başbakanlık açısında olumlu olmakla birlikte, ülke

yönetimi açısından bir zaafıdır. İki başkanlığın kolaylıkla koordine edeceği bir konu rahat bir şekilde çözülebilir. Ama bu mümkün olmadı için, Başbakanlık yegâne koordinasyon gücüne sahip, yönetimin en üst kademesidir.

Valiler, İl İdaresi Kanunu'na göre devletin ve hükümetin temsilcisi, her başkanlığın idari ve siyasi yürütme organıdır. Diğer başkanlıklar valileri, İçişleri Bakanlığının bir memuru olarak görüyor. Bu algının düzeltilmesi lazım. **Bir bakan, valiyi kendisinin bir parçası olarak görmelidir, kendinin eli ve kolu olarak görmelidir.** Sanki hükümetin içindeki bakanlar, kendi il müdürlerine valilerden daha çok güveniyor, gibi bir algı var. Onlarla daha dolaysız konuşup görüşüyor.

Vali ve kaymakam seçimlerinde özel bir özen gösterilmesi lazım. Milletvekili deneyimimi yaşadıkten sonrada ben bunları söyleyebiliyorum. Özellikle kaymakamlık mesleğine yönelik olarak çok büyük hayal kırıklığı yaşadığım durumlar ile karşılaştım. Bunu da itiraf etmemiz lazım, bu özeleştiriyi de yapmamız lazım. **Kaymakamları birikim olarak veya aldıkları eğitim olarak iyi bir konuma getirdik, ama mülki idarenin misyonu, temsil özellikleri, sahip olması gereken duruşları yeterince anlatamadığımızı gördüm** ve üzüldüm. Bugünkü **kaymakam meslektaşlarımız, bana göre kendi konumlarını daha sahiplenmelidir,** kendi saygınlıklarından asla taviz vermemeliler. Oturdukları yerde kendilerine güvenmeli ve daha cesur bir şekilde oturmalı, daha dik bir duruşa sahip olmalılar.

Kime karşı dik duruş, o makamın bir temsil özelliği vardır, dolayısıyla kaymakam ilçede hükümet demektir. Bu sebeple, kaymakam ilçede olup bitenlere sessiz kalamaz. Yanlışla-

ra itiraz etmeliler, yanlışlarla mücadele etmeliler. Mesela bir ilçeyi düşünün, trafiği keşmekeş içinde ama idarenin mülki idarenin konuyla ilgisi yok. Mülki idare, yanlış gördüğü işlere müdahale etmelidir. Bu müdahale bazen yasal işlem yapmakla mümkün olur, bazen öneriyle, yönlendirmelerle mümkün olur. Ama hiçbir şekilde yanlış gördükleri zaman bunu sineye çekmemeleri gerekir. Bana göre, o zaman hem toplumun, hem devletin onlardan beklediği işlevi yapmış olurlar. Bu mülki idareye karşı bir ölçüde eleştiridir.

Kendi konumlarına sahip çıkmak ne demek? Kaymakamın kendi nefesine kendi şahsına değil, kendi ilçesine, kendi toplumuna, kendi halkına sahip çıkması demektir. Milletvekilliğimde gördüm, küçük ilçelerde mafya türü yapılanmalar ortaya çıktı. Bunlarla mücadele edilmesi gerekir. Asayiş her zaman bir numaralı görev ve sorumluluktur. Kamu güvenliğinin sağlanmasında daha cesur ve kendi görev ve sorumluluklarının daha fazla sahiplenmiş olarak görmeyi arzu ediyorum.

Genelde mülki idare alanından çıkıp bürokrasiye eleştirim var. Milletvekili iken, il müdürlüklerini görüyorsunuz. Mesela Uşak'ta bir ve iki il müdürü dışında, il müdürlerinin kendi dairesinin ödenek ihtiyacı ile ilgili, müdürlüğünün üzerindeki görevlerle ilgili, bir kere arayıp bizden yardım istediğine şahit olmadım. Sorunlar parti teşkilatından gelir, vatandaşlardan gelir ama bir-iki istisna dışında hiçbir il müdürü, gelip milletvekilinden yardım istememiştir. Bu konuda çok rahatlar. Sizin yürüttüğünüz, sorumlusu olduğunuz yatırımlar, hizmetler var. Bunlar için hiç ödenek ihtiyacınız yok mu? Hiç mi buralarda sıkıntınız yok?

Kamunun sorumluluğunu üzerinde taşıyan tüm yöneticiler, bana göre, vatandaşın havasını solumalıdır. Tarlalara, bahçelere, sanayi sitelerine organize sanayi bölgelerine, iş yerlerine çok çok gidip gelmelidir. Toplumun günlük hayatının içinde olmalılar. Otomobilin altına yatmış o üstü kir-pas içindeki insanlarla oturup çay içmelidir, hasbihal etmelidir. Ulaşılabilmeli, ilin meselelerini milletvekilinden daha fazla bilmeliler. Bu noktada, maalesef mevzuatı değiştirmekten de çok zor olan, bürokrasinin zihniyetini değiştirebilmek, yaklaşımını değiştirebilmektir.

Bürokrasisi olmayan bir devlet olmaz, bürokrasi devletin iskeletidir. Bürokrasi bir devletin sürekliliği ve bir devletin hafızasıdır. İyi ve güçlü bir bürokrasiye sahip olmayan hiçbir devlet, global bir güç olmadığı gibi, bölgesel güç bile olamaz. Bu bilgilerin idrakindeyim ama aynı zamanda bürokrasinin işleyişine yönelik itirazlarım var. Bürokrasi üzerinde daha fazla kamuoyu denetimi olmalıdır. **Bürokrasiyi daha iyi işleyen daha hesap-verebilir, daha verimli hale dönüştürebilecek unsur, müfettiş denetimlerinden çok kamuoyu denetimidir.** Siyaset kurumu da, bürokrasiyi bu manada yeniden ele alabilmelidir. Bürokrasiyi bir rakip gibi görmeden, bürokrasiyi nasıl daha iyi işler hale getirebiliriz, diye bakmalıdır.

Dergimizle duygu ve düşüncelerinizi paylaştığınız için teşekkür ederiz.

Asıl ben, bana duygu ve düşüncelerimi paylaşma fırsatını verdiğiniz için İdarecinin Sesi Dergisine teşekkür ederim. Bu vesile ile tüm meslek camiamızı sevgi ve saygıyla selamlarım.